

О.Л. Тамаркіна

*к.пед. наук, доцент кафедри іноземних мов
Сумського національного аграрного університета*

ЗАСТОСУВАННЯ ДІАЛОГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

За останні роки з'явилась значна кількість педагогічних технологій, методів, засобів, спрямованих на реалізацію гуманістичної парадигми освіти. Головна мета і призначення освіти в сучасній гуманітарній парадигмі полягає в усвідомленні людини у світі, оволодінні способами взаємодії з ним. Гуманістична освітня модель передбачає орієнтацію викладача на діалоговий підхід, на широке використання численних діалогових технологій. Вони сприяють становленню відносин нового типу в системі «викладач – студент», «студент – студент» з акцентом на суб'єктну взаємодію співробітництво, партнерство в діалозі.

Останнім часом поняття діалогу стало набувати все більш широкіх концептуальних рамок.

Діалог – це первинна і найбільш фундаментальна форма в генезисі міжособистісного спілкування, у процесі якого людина вступає в безпосередній контакт з іншими людьми, обмінюються з ними судженнями з того чи іншого питання, прагне з'ясувати те, що їй незрозуміло, підтверджує чи відкидає свою точку зору. Діалогічне спілкування не скуте жорсткою логічною послідовністю і навіть стандартними правилами граматики. У діалозі головне – заклик до співучасті, до взаєморозуміння, до спільного пошуку рішень. Діалог – це обговорення в невеликій групі учасників досить суперечливих і навіть спірних проблем. Це – обмін індивідуальними точками зору з приводу проблеми, що розглядається, у результаті якого утворюється єдине смислове поле, яке дозволяє зрозуміти і саму проблему, і один одного.

Сутність ділового навчання полягає в тому, що навчальний процес організується таким чином, що практично всі студенти виявляються залученими до процесу пізнання, де вони можуть обмінюватися думками, ідеями в умовах емоційного комфорту і творчої атмосфери на занятті.

Все це дозволяє не лише отримати нові знання, але й розвиває саму пізнавальну діяльність, а також сприяє розвитку кооперації і співробітництва в процесі навчання.

Результатом такої навчальної діяльності є перш за все удосконалення, розвиток студента, набуття ним нових здібностей, тобто це діяльність із самовдосконалення.

В основі навчального діалогу лежить організація цілеспрямованого спілкування між студентами чи між студентами та викладачами. Особливості ділового навчання є те, що в його рамки добре вписуються елементи проблемно-пошукової діяльності.

Для діалогових технологій навчання характерні:

- формування точки зору суб'єкту на основі відтворення в ній інших моделей розуміння проблеми іншими суб'єктами;
- форма спілкування суб'єктів, у якій голос кожного учасника, який виражає власні думки і судження, є почутим, відкритим і необхідним для всіх;
- пошук істини, яка не народжується і не знаходиться в свідомості окремого учасника, вона народжується між суб'єктами, які спільно шукають істину в процесі їх «діалогічного спілкування»;
- варіативність людського мислення;
- альтернативність, оскільки учасники враховують не лише логіку власних думок, а й логіку можливих варіантів, іноді протилежних.

У практиці навчання склалися найрізноманітніші форми групової діалогової роботи студентів, а саме:

- групової дискусії – обговорення, диспути з досліджуваних проблем з метою аналізу проблемної ситуації;
- мозковий штурм, з метою розробки проектів рішень;
- тренінгові форми – мікронавчання, психотренінг, тощо;
- рольові ігри – ділові, організаційно-діяльнісні (інноваційні, комунікативні) з метою відтворення процесу спільних рішень.

Діалогові технології цінні тим, що:

1. створюють атмосферу невимушеного обговорення навчальних, наукових, педагогічних проблем;
2. знімають з людини ряд бар'єрів – страх помилитися, не знати, виглядати смішним, некомпетентним, тощо;
3. дозволяють імпровізувати, виходити за рамки звичних способів, дій та мислення, випробувати себе в різних амплуах;
4. невдачі, промахи, погрішності не тягнуть за собою серйозних наслідків;
5. сприяють розкриттю творчих можливостей людини, дозволяють побачити себе та інших у більш широкому масштабі;
6. активізують і розширюють науковий світогляд учасників;
7. сприяють виробленню власного стилю діяльності майбутніх фахівців;
8. формують різноманітні вміння, що будуть необхідними в роботі майбутніх фахівців: правильно дискутувати, відчувати повагу опонента, брати інтерв'ю, проводити соціологічні опитування, зіставляти результати досліджень і робити висновки.

Активне використання діалогових технологій навчання потребує:

- підготовленості викладача і студентів до діалогового навчання;
- створення мотивації і наявності інтересу до обговорюваної проблеми;
- наявності змістовно-спрямованої самоорганізації учасників діалогу для поглибленого і різнобічного створення;
- такту і демократичного характеру поведінки викладача як організатора діалогу; створення комфортного середовища для самоорганізації особистості.

Як висновок, треба сказати, що технологію діалогового навчання треба розглядати як технологію, яка базується на особистісно орієнтованому підході, оскільки вона спонукає до самопізнання, до самовираження кожного студента.

Список використаних джерел

1. Амеліна С.М. Діалогічні методи навчання в аграрному ВНЗ [електронний ресурс] / С.М. Амеліна // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 159 (ч. 1). – Режим доступу:http://esteticamente.ru/portal/soc_gum/nvnau_ppf/2011_159_1/zmist.html
2. Скалкін В.Л. Навчання діалогічного мовлення. Київ, 2004р., С. 38.
3. Curry Dean. More dialogs for Everyday Use. Washington, D.C.-1997